Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

EU:n kiertotalouspaketti, toimintasuunnitelma

Merja Saarnilehto, YM
Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta
14.4.2016

EU:n kiertotalouspaketti

- Komissio antoi 2.12.2015 uuden kiertotalouspaketin,
  - korvasi vuoden 2014 paketin, jonka komissio veti pois vuoden 2015 alussa

- Sisältää
  - ✓**Kiertotalouden toimintasuunnitelman**
  - ✓**Ehdotukset kuuden jätealan direktiivin muuttamiseksi**

- Toimintasuunnitelmassa (2016 -2018)
  - Tarkastellaan toimia, joihin EU-tasolla on ryhdyttävä kiertotalouden edistämiseksi
  - Tarkasteltuja toimia eri osa-alueilla esim. tuotanto, kulutus, jätehuolto, uusioraaka-aineiden markkinat
  - Keskeiset sektorit muovit, ruokajäte, kriittiset raaka-aineet, rakentaminen ja purkaminen, biomassa ja biopohjaiset tuotteet
  - Pyritään kehittämään mahdollistavaa toimintaympäristöä
  - Haetaan säätelyn ja muiden keinojen tasapainoa

Suomen linjauksia toimintasuunnitelmaan

- Tervetullut aloite – jätepolitiikkaa laajempi näkökulma, säätelyn ja muiden toimien suhde, realistisuus tavoitteissa, kohdistuminen Suomelle tärkeisiin asioihin

- Vaikuttamisen painopisteet:
  - ✓ Politiikkakoherenssi, erityisesti kytkentä biotalouteen ja ilmastotavoitteisiin sekä tuotteisiin liittyvän säätelyn arviointi
  - ✓ Parempi säätely, jäsenmaiden kuuleminen, vaikutusarvioinnit, kikytestit
  - ✓ Toimeenpano eli suunniteltujen toimien (54 kpl) jatkovalmistelu, läpinäkyvyys, seuranta
  - ✓ Riskien arviointi, puhtaat materiaalikierrot, terveyden ja ympäristönsuojelu
  - ✓ Tuotesuunnittelu: ekodesigndirektiivin soveltaminen; kestävyys, korjattavuus, uudelleen käyttö
  - ✓ Kierrätettyjen raaka-aineiden markkinat: saatavuus, houkuttelevuus, riskien hallinta

Suomen linjauksia toimintasuunnitelmaan

Muita Suomelle keskeisiä toimenpiteitä:

- ✓ EU:n lannoiteasetuksen uudistus (KOM(2016) 157)
- ✓ Biomassan kestävyyskriteereitä koskeva tiedonanto
- ✓ Jätteestä energiaa -tiedonanto
- ✓ Ruokahävikin mittaaminen ja vähentämistoimet
- ✓ EU:n muovistrategia (2017)
- ✓ Innovaatiosopimusten käyttöönotto
- ✓ Julkiset hankinnat

Varaumia:

Etusija- eli kaskadipariaatetta koskevan ohjeiston sitovuus, veden kierrätystä koskevat minimivaatimukset, resurssitehokkuuden sisällyttäminen parhaan käyttökelpoisen teknologian asiakirjoihin (BREF)

Huomioitava myös:

Agenda 2030 -kytkentä

Ympäristötavoitteiden rooli kiertotaloudessa ja Euroopan kasvustrategian (EU2020) uudistuksessa

VTT Report 2016 Cascading use of wood in Finland- with comparison to selected EU countries

Kiertotalouspaketin käsittely

Ennakkovaikuttaminen ja komission kuulemiset kesä – syksy 2015

Komission ehdotus 2.12.2015, esittelyt ja alustavat kommentit joulukuussa

Sidosryhmien laaja kuulemistilaisuus YM:ssä (11.1.)

Eduskunnan informointi, E- ja U-kirjeet tammikuussa

Neuvoston ympäristö- ja KIKY-työryhmät 11.2.

Eduskunnan talousvaliokunta 19.2.

Kilpailukykyneuvosto, periaatekeskustelu 29.2. (ELPO-jaosto)

Ympäristöneuvosto, periaatekeskustelu 4.3. (ympäristöjaosto)

Eduskunnan suuren valiokunnan työjaos ja ympäristövaliokunta 11.3., YmV 17.3., MMVa 14.4.

Käsittely neuvoston ympäristötyöryhmässä jatkuu

Ympäristöneuvosto, päätelmät ja periaatekeskustelu jätesäädösehdotuksista 20.6.

Jätesäädöspaketin käsittely jatkuu ainakin vuoden loppuun

Kiertotalouden potentiaalit?

- Sitran ja Rooman Klubin arviot viittaavat merkittäviin hyötyihin Suomessa: liiketoimintapotentiaali 2,5 mrd. € , CO2 päästövähennys 60 % , 75 000 uutta työpaikkaa
- VN:n meneillään olevassa hankkeessa arvioidaan Suomen kiertotalouden mahdollisuuksia, politiikkatoimia ja niiden vaikutuksia (SYKE, VATT)

- Komissio ei ole vielä arvioinut kiertotalouspaketissa suunniteltujen toimien kokonaisvaikutuksia. Jätesäädösehdotusten osalta taloudelliseksi hyödyksi on arvioitu 24,5 miljardia euroa, työllisyysvaikutukseksi jätehuoltosektorilla 140 000 työpaikkaa sekä EU:n hiilidioksidipäästöjen vähenemäksi 500 milj. tonnia vuoteen 2035 mennessä.
- Yritysvetoisissa selvityksissä on arvioitu uusien markkinoiden ja tuotteiden voivan vauhdittaa EU:n BKT:n kasvua jopa 3,9 %:lla. Jätteen synnyn ehkäisy, ekosuunnittelu, uudelleenkäyttö ja vastaavat toimet voivat tuoda EU:n yrityksille 600 mrd. euron nettosäästöt, mikä vastaa 8 % vuotuisesta liikevaihdosta, sekä vähentää kasvihuonekaasupäästöjä 2 – 4 %:lla.
- EU:ssa luonnonvaratuottavuus kasvoi 20 % vuosina 2001 – 2011. Samalla vauhdilla saavutettaisiin 30 % luonnonvaratuottavuuden kasvu vuoteen 2030 mennessä, mikä tukisi BKT:n kasvua 1 %:lla ja loisi yli kaksi miljoonaa työpaikkaa. Euroopan teollisuudelle resurssien viisaampi käyttö voisi tuoda 630 miljardin euron vuotuiset säästöt.

Kiertotalouden avaimet (EEA)

- Luonnonvarojen käytön vähentäminen
- Uusiutuvien ja kierrätettävien luonnonvarojen ja energian osuuden kasvu
- Päästöjen vähentäminen
- Materiaalihukan vähentäminen
- Tuotteiden, komponenttien ja materiaalien arvon säilyttäminen

Mahdollistajat:

- Innovatiiviset liiketoimintamallit: perustuvat tarjottuun palveluun tai käyttömahdollisuuteen
- Innovatiiviset rahoitusmallit: huomioivat erilaisen omistajuuden (palvelut) ja tuottojen muodostumisen
- Innovatiiviset politiikkatoimet: tunnistavat vaihtoehdot, huolehtivat sopeutumisesta ja riskien hallinnasta
- Ekosuunnittelu ja tuotteiden käyttöiän pidentäminen: resurssitehokkuus, materiaalivalinnat, kierrätettävyys, uudelleenkäyttö ja korjattavuus
- Määrätietoiset toimet jätteen määrän vähentämiseksi sekä jätteiden ja sivuvirtojen hyödyntämiseksi

EEA Report 2/2016

Kiertotalouden tiekartta Suomelle

- Sitra valmistelee yhteistyössä YM:n ja muiden ministeriöiden kanssa
- Hallitusohjelma ohjaa, MYMi Tiilikainen
- Nopealla aikataululla kootaan toimijoiden näkemykset toimintaympäristön muutostarpeista ja tarvittavista konkreettisista toimenpiteistä
- Tunnistetaan kytkennät biotalouteen, cleantechiin, digitalisaatioon
- Tulokulmana painottuvat ratkaisujen luominen, innovatiivinen säätely, globaalit markkinat ja vienti, kumppanuudet
- Korkean tason laaja työryhmä, avoin prosessi, sidosryhmätilaisuus 2.6.
- Lähtökohta: kiertotaloudessa otetaan vasta ensi askelia, vaikka hyviä esimerkkejäkin löytyy.

- Kiertotalouden liiketoiminta voi perustua mm. tuotteiden elinkaaren pidentämiseen, jätteiden ja sivutuotteiden hyödyntämiseen ja kierrätykseen, jakamiseen ja liisaukseen sekä uusiutumattomien raaka-aineiden korvaamiseen uusiutuvilla.
- Tuotteiden materiaali- ja energiatarpeen vähentämisellä ylipäänsä on suuri merkitys kiertotalouden taloudellisten ja ympäristöhyötyjen saavuttamisessa (resurssipihit tuotteet, palvelut, digitalisaatio)

Kiertotalousmalli

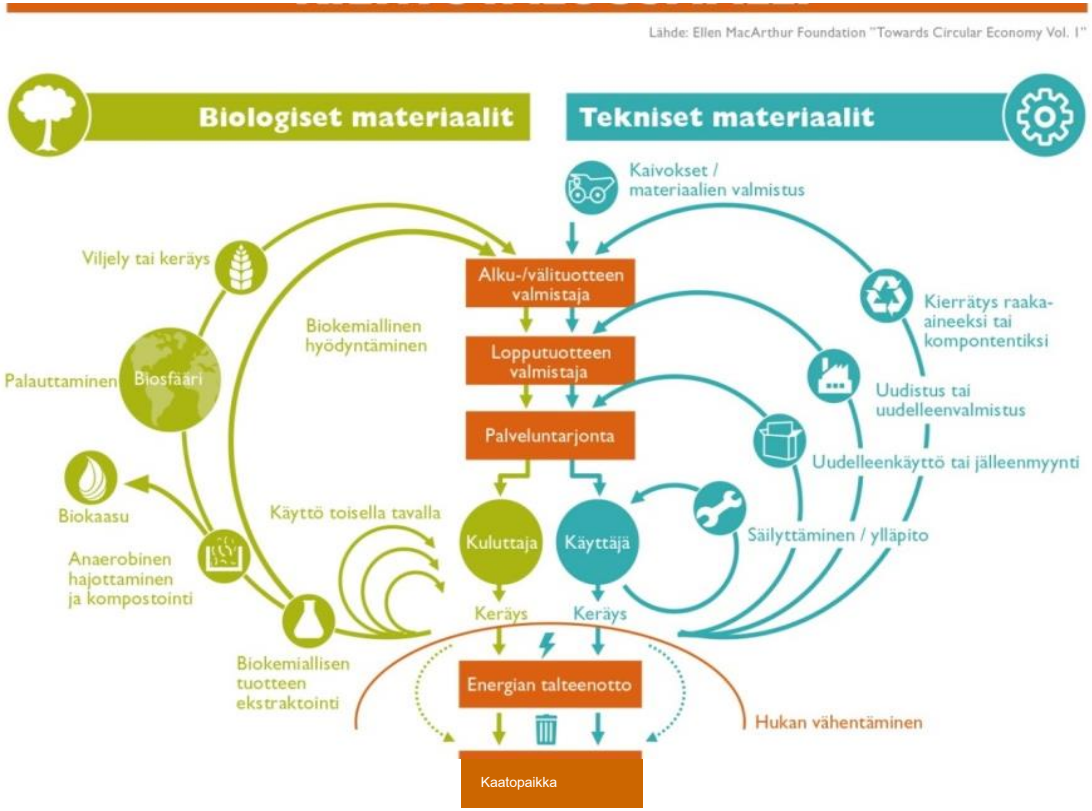

Resurssitehokkuus ja sitä edistävä kiertotalous tukevat vihreää kasvua vähentämällä jätteiden määrää sekä arvokkaiden materiaalien hylkäämistä talouden ulkopuolelle. Siirtyminen kiertotalouteen mahdollistaa materiaalien hyödyntämisen mahdollisimman pitkään arvoa tuottavalla tavalla, mutta edellyttää myös muutoksia tuotteiden koko arvoketjussa ja tuotesuunnittelussa.